

MAKTABLARDA TASVIRIY SAN`AT DARSLARINI O`QITILISHI VA O`QUVCHILARNING IJODIY FAOLLIGINI SHAKILLANTIRISH

Paxriddinova Nilufar Habibullayevna

*Namangan viloyati Norin tumani 14- maktabning tasviriy
san`at va chizmachilik fani o`qituvchisi*

Annotatsiya: Mazkur maqolada Maktablarda tasviriy san`at darslarini o`qitilishi va o`quvchilarning ijodiy faollikning shakillantirish haqida batafsil bayon etilgan

Kalit so'zlar: kompazitsiya, reallig , maqsad , ijodkorlik.

KIRISH:

Har bir buyum uning chizmalari asosida yasaladi.

Har qanday fan chizmalar yordamida tushuntiriladi.

Tasviriy san`atning muhim xususiyatlaridan biri- inson uchun faqat borliqni , tabiat va jamiytdagi voqea- hodisalar va narsalarni bildiribgina qolmay , odamlarga yangi bilim , tasavvur va tushunchalar berib, ma`naviy boyituvchi , ijodiy yuksalishga boshlovchi qudratli omil bo`lib xizmat qiladi . Yoki bir so`z bilan aytilganda , V.G. Belinskiy ta`riflashicha , “San`at - obrazli tafakurdir .”Ana shu obrazlar tasviriy san`atda o`zining yaqqolliqi, ishonarlighi , obektivligi , reallighi bilan odamlarning aqliy faoliyatiga tez va aniq ta`sir ko`rsatuvchi vosita bo`lib xizmat qiladi .

Pedagogika fanidan ma`lumki “metodika ” so`zi ifoda etish ma`nosini anglatib , o`rgatiladigan o`quv materialini o`quvchilarga o`rgatish , o`qitish va o`zlashtirishning nazariy hamda amaliy asosi- faoliyati yoki uslubdan iboratdir.

Tasviriy san`atni o`qitish uslubiyoti kursi bo`lajak rassom - pedagoglarga maktabda tasviriy san`atni o`qitish va o`rgatishning eng oson , qisqa hamda ilmiy asoslangan uslubini o`rgatuvchi fandir.

Kursning asosiy maqsadi hozirgi zamon tasviriy san`atning qonun- qoidalari asosida o`rganish , undan maktab faoliyatida foydalanish , shuningdek , maktab tasviriy san`atini o`quvchilarga o`rgatishning eng zamonaviy , samarali sinalgan uslublari bilan qurollantirish va maktab tasviriy san`at darslarini tashkil etish bo`yicha ta`lim - tarbiyaviy faoliyatini amalga oshirishni pedagogika va psixologiyaning eng so`nggi yutuqlari asosida olib borishga tayyorlashdan iboratdir . shu maqsaddan kelib chiqqan holda

1. Maktab tasviriyl san'at o'quv predmentining maqsadi, vazifasi mazmuni va amaliy jihatlarini tushuntirib berish :
2. Maktab tasviriyl san'atining dasturi va uning mazmuni bilan qurollantirish
3. O'quvchilar bilan ishlashning pedagogik mahorati bilan tanishtirish
Bo'lajak rassom - o'quvchining ijodkorlik ruhida faoliyat ko'rsatishga o'rgatish kerak.

Maktabda tasviriyl san'atni o'qitish uslubiyoti jahon pedagogikasi va psixologiyasi to'plagan tajribalariga tayangan holda , takomillashgan ish tajribalaridan unumli foydalanib kelmoqda. Oquvchilarga tasviriyl san'at bo'yicha bilim - malaka berishda ularning Yoshi , bilimi, iste'dodi , qiziqishi albatta hisobga olinadi. Binobarin, jahon pedagogikasining atoqli namoyondalari Y.O. Komenskiy, G. Pestalotsi va N. Rostovsev , V. Kuzin kabi pedagog – olimlarning ilmiy tadqiqotlari asosida maktab tasviriyl san'at o'quv predmentini o'qitish , unga qo'yiladigan talablar sistemali amalga oshirilib kelinmoqda .

Ma'lumki , har qanday o'qitishning zahirida o'quvchilarning faolligi , mustaqilligi, tashabbuskorligi va ijodkorligi turadi. Mashg'ulotlar jarayonida o'quvchining faolligi dars samaradorligining 60-70 % ini tashkil etadi. Tasviriyl san'at darslarida o'quvchining faolligi uni mustaqillikka, mustaqil tashabbusga , tashabbus esa ijodkorlikka boshlaydi. O'quvchilar faolligini oshirish avvalo o'qituvchining shaxsiy na'munasi va ijodkorligiga bog'liqdir.

Tasviriyl san'atning har bir amaliy mashg'ulotida rasm chiziladigan natura, obyekt , mavzuni o'quvchining o'zi idrok etishi , tasavvuri bilan tahlil qilishi, olingan taassurotlar asosida rasm chizishi lozim . Buning uchun rasm chiziladigan narsa va voqea haqida o'qituvchi batafsil ma'lumot berishi , rasm chizish yo'llarini ilmiy asosda tushuntirib berish lozim . o'quvchilar kompozitsiya tuzish vaqtida kompozitsiyadan foydalanib rasm chizadilar . o'quvchilar faolligini oshirishda o'qituvchining qo'lda tayyorlangan ko'rgazma materiali yaxshi samara beradi.

Tasviriyl san'at barcha o'quv fanlar bilan bevosita bog'liqdir. Ayniqsa bu bog'liqlik ko'proq biologiya , geografiya , mehnat , chizmachilik, matematika, fizika, tarix, til , adabiyot fanlarida ko'proq namoyon bo'ladi . Bu bog'lanish ham nazariy , ham amaliy jihatdan amalga oshiriladi. Predmentlararo bog'lanishning tashabbuskori tasviriyl san'at o'qituvchisidir. Tasviriyl san'at fanining boshqa fanlar bilan bog'lanishi turlicha xarakter, mazmun va shakllarda amalga oshiriladi. Bu bog'lanish o'tiladigan dars mavzusining maqsadi, vazifasi va mazmuniga ko'ra amalga oshiriladi. Maktabda tasviriyl san'atning o'qitilishi o'quvchilarni estetik jihatdan tarbiyalashda asosiy omil hisoblanadi. Tasviriyl san'at o'quvchilariga grafik bilim va malaka berish bilan

birga o'quvchilarni mustaqil ishlashga, tashabbus ko'rsatishga va shular orqali ijodiy ishlashga o'rgatadi.

Xulosa : maktab tasviriyl san'at o'qituvchisining bosh vazifasi bolalarda endi dhakillanib kelayotgan tasvirlash qobiliyatini oshirishdan iborat bo'lib, ularga qalamni ushlashdan boshlab , rasm daftarni parta ustiga qo'yishni , rasmi chiziladigan narsa va voqeani kuzatishni, olingan taassurotlarni qog'oz yuzasiga tushurishni o'rgatish lozim . Shuningdek , o'quvchini rasm chizishda mustaqil ishlashga , tashabbusga va ijodkorlikka boshlovchi ham o'qituvchidir . o'qituvchi rasm chizishga o'rgatish bilan birga , o'quvchilarga estetik tarbiya ham beradi. Ularga mehnatga , ijodga , o'z o'lkasiga , Vataniga , Xalqiga muhabbat ruhini singdirib boradi .

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Oripov Badriddin Nuriddinovich — Tasviriyl san'at va uni o'qitish metodikasi “Ilm –ziyo Toshkent 2005”
2. R. Hasanov – O'zbekiston maktablarida badiiy ta'lim va tarbiya berishning metodik asoslari
3. Jabborob Botirsher G'ulomovich - Akademik qalamtasvir asoslari “Toshkent – Innovatsiya – Ziyo 2022”
4. Oripov Badriddin Nuriddinovich — Tasviriyl san'atni o'qitishning zamonaviyl pedagogik texnologiyasi , didaktikasi va metodikasi ” “Toshkent – ILM – Ziyo 2013”